

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaeptsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaeptsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Om 701031

de hvidblodige Dyr Inddeling.

Indbrydelseskrift

til

den offentlige Examens

8

Ribe Cathedralskole,

1820.

af

Ø. J. Hansen,
Overlærer.

Vestmønske Litteratur og
Bibliotek.

Ribe 1820.

Etrykt hos Niels Gierstet Draphoff.

De ældre Naturhnyndige plejede at inddøle Dyreriget i disse sex Klasser: Firsøddede Dyr, Fiske, blodløse Vanddyr, Fugle, Insekter og Slanger. Linné adskildte nogle af de Dyr, som regnedes sammen til een Klasse, og forenede andre, som regnedes til forskellige og dækkede derved sine sex Klasser: Pattedyr, Fugle, Amphibier, Fiske, Insekter og Orme. Endskjænt Linné selv i de forskellige Udgaver af Systemet rettede paa det f. Ex. undertiden regnede Hvalerne til Fiskenes og Brusfistene til Amphibiernes Klasse, beholdt dog hans Inddeling saa stor Authoritet, at man hidtil ingen væsentlig Forandring har føretaget ved de fire første Klasser. Og saa ere deres Skjelnemærker saa tydelige og bestemte, at man vel heller aldrig vil faae Grund til at foretage nogen Forandring med dem, med mindre det ved Artern & for store Formerelse skulle være Afsondring i mindre Dele f. E. ved at skille Slangerne fra de firsøddede Amphibier.

Ogsaa Insekterne og Ormene ere efter Linné bestemte nok, ia den, som har gjort sig berkjendt

med Systemet, vanskeligt vil denne forvegle en Insekts i sin fuldkomne Tilstand med en Orm. Alla ligevel have nylere Naturforskere af nogle væsentlige Forskjelligheder taget Anledning til at forsøge andre Inddelinger af de Dyr, som regnedes til disse to Klasser. Da disse Forandringer hidtil kun ere lidet bekjendte hos os, og der heller ikke tages Hensyn til dem i vore Mabovers hverken populære Lærebøger, om de endog stempler sig selv med Tillægsordet "fuldstændig," som Lohrs, eller i de til videnskabelig Undervisning bestemte som Blummenbachs, vil det måske ikke være dem af disse Blades Læsere, der interessere dem for Naturhistorien, uafhæftigt, her at finde et fortrolids af et Par af de fortrinligere blandt disse nye Systemer.

Ned de ældre Systemer toges fortrinligen Hensyn til visse udvortes Ligheder, hvilket kunde være rigtigt før saa vidt som Systemet ansees som et Regnsystem, hvori vi skulle kunne opfæste Navnene paa os ubekjendte Gjenstande. Som bekjendt delte de ældre Physiologer det menneskelige og dyriske Legems Forretninger i fire Klasser: de naturlige, som indbefatte, hvad der hører til Ernæringen; Livsforretningerne, Alandedrøttet og Blodet; Cirkulation; de dyriske, Hjernens og Nervernes saavel aktive som passive Virkninger, paa Bevægelsesredskaberne og paa Sandseredskaberne; og Forplantelsesredskaberne. Skjønt denne Inddeling forkastes af nogle nylere Physiologer, forsvarer den dog endnu af andre og sy-

nes heller ikke at være ugrundet. Efter Maaden, hvorpaa disse Forretninger foregaae og efter de dertil beslente Organers Forstjellighed hos forskellige Dyr have de nyere Systematikere opstilt deres Klasser og Underafdelinger. Da den udvortes Bygning maa høre paa den indvortes, og Dyrernes Lebemaade f. E. i Henseende til Opholdssted, Føde o. s. v. igjen paa begge disse, saa er denne Inddelingsgrund saa meget at fortrække hin, der blot grunder sig paa Skikkelsen, som Systemet derved ikke bliver et blot Register over Navne, men med en Gjenstands Plads i Systemet tillige det vigtigste er betjende om dens indvortes Indretning, og dens Forhold til andre Væsner. Usikkerhed om visse Organers egenslige Bestemmelse kan ingen Indflydelse have paa Systemet, naar den Grundsetning følges, at hvad der ligner hinanden i Bygning maa høre i Klasse sammen og modsat. Dette var ikke Tilfældet med Linnés to sidste Klasser. Man kan med Sikkerhed paastaae, at her fandtes Dyr i een Klasse, der bare lige saa forskellige fra hinanden, som de usigeste i alle de fire første Klasser tilsammenlagnede. Man sammenligne f. E. en Sommerfugl, en Flue og en Krebs, eller en Blækfisk med sin saa fuldkommne Organisation og en Gope, hvis Legeme synes kun at være een homogen Masse, og dog regnedes disse to endog til een Orden.

Da det for Sammenligningens Skyld vil være udbendigt at vide, hvilke af de ældre Slægter

der udgjøre de enkelte Klasser og Ordener efter de nyere Systemer; vil jeg først, efter den tredende Udgave af Systemet, fremsætte saa meget af den linneiske Inddeling, som min Hensigt udfræver. Wel have de nyere Naturbeskrivere opstillet en stor Mængde nye Slægter, men da disse deels ere dannede ved at dele de linneiske Slægter, som ved mangfoldige nye Arters Opdagelse var blevne altsor vidtflstige, deels ere nærbestørstede med dem, naar de bestaae blot af sildigere opdagede Arter, saa ville Linnés Slægter være tilstrækkelige til at erholde et Begreb om hvad der omrent hører til hver Afdeling efter de nyere Systemer. I denne Fortegnelse forbigaaes de sex linneiske Ordener af vingede Insekter, da de, saa vidt jeg veed, altid i nyere Systemer ere blevne regnede til een Klasse, og i Forbindelse med flere eller færre af Linnés uvingede Insekter have beholdt det dem fra Oldtiden af tillagte og paa deres Legemsdannelse grunddede Navn: Insekter. Og ved Ormene har jeg udeladt Fortegnelsen paa Slægtsnavnene, hvor det er bekjendt nok, hvad der hører til samme Afdeling, som ved Skaldyrene.

Linnés uwingede Insekter og Orme.

Femte Klasse: Insekter. Syvende Orden:
Uvingede Insekter (*Insecta aptera*).

med 6 Hædder.

Solvfræ (*Lepisma*), Stjertfod (*Podura*), Termits (*Termes*), Luus (*Pediculus*), Loppe (*Pulex*).

med 8 : 14 Fødder, Hoved og Bryst forenede
(altsaa mindre insecta.)

Middel (Acarus), Vandædderkop (Hydrachna),
Edderkop (Aranea), Mejer (Phalangium), Skor-
pion (Scorpio), Krebs (Cancer), Etnøje (Mono-
culus), Bænkebider (Oniscus).

med mange Fødder.

Skolopender (Scolopendra), Tusindbeen (Julus).

Gjette Klassé: Orme.

Første Orden: Orme (Intestina).

Indvoldsvorme:

Spolorm (Ascaris), Bændelorm (Tænia), og den
hele øvrige Flot af egentlige Indvoldsvorme, Fur-
rie (Furia), (Myxine, som nu regnes til Fiskene.)

Orme, som leve uden for andre Dyr.

Traadorm (Gordius), Blodigel (Hirudo), Negn-
orm (Lumbricus), Sprøjter (Sipunculus), Glad-
orm (Planaria).

Anden Orden: Blæddyr (Mollusca).

Gøblomst (Actinia), Gøblære (Ascidia), Dobbelt-
rad (Salpa), (Pterotraches), Snegl (Limax), Gø-
hare (Aplysia), (Doris), Gøspung (Thetis), Gø-
blære (Holothuria), Steenborer (Terebellia), (Tri-
ton), Blækfis (Sepia), Søvinge (Clio), Gjelleorm
(Lernæa), Langvrag (Scyllæa), Sømuus (Aphro-
dita), Sandfegger (Amphitrite), (Nereis), (Nais),
Gople (Medusa), Gøsjerne (Asterias), Gøigel
(Echinus).

Tredie Orden: Skaldyr (Testacea).

Mangestalledede:

Skjoldsfjæl (Chiton), (Lepas), (Pholas).

Tostallede (Conchæ):

Migemusling (Mya), Langstjæl (Solen) o. s. v.

Eenstallede:

med spiralformig Skal (Cochleæ):

(Argonauta), Skibssnæffe (Nautilus), Reglesnekke (Conus) o. s. v.

uden spiralformig Skal

(Patella), Sstand (Dentalium), Ormrør (Serpula), Træborer (Teredo), Sandrør (Sabella).

Fjerde Orden: Plantedyr (Zoophyta).

med falkagtig Stamme (Lithophyta):

Nørkoral (Tubipora), Stjernekoral (Madrepora), Punktkoral (Millepora), Cellekoral (Cellepora), Ledkoral (Isis).

med blodere Stamme:

De øvrige Koraller, Svamp (Spongia), S bark (Flustra), Koralmos (Carallina), Blærepolyp (Sertularia), Søfjeder (Pennatula), Armpopolyp (Hydra).

Femte Orden: Infusionsdyr (Infusoria).

De øvrige Polyper og Infusionsdyr.

Dette System blev indtil Cuvier almindelig fulgt i sine væsentlige Dele; i det højeste vovede man at stille nogle Dyr paa en rigtigere Plads, end den dem her anviste. Saaledes maatte Ternitterne gaae over til de aarevingede Insekters Orden, da man opdagede, at de til visse Tider have Vinger, og at disse ikke allene ere et væsentligt Kjendemærke for Insekter, da f. E. Gladluus ligesaavel findes uden som med Vinger. Blumenbach gjorde blandt Ormene en egen Orden,

som han gab Navnet Crustacea, af Søgler, Søstjerner og nogle koralagtige hidindtil temmelig problematiske Skabninger.

Endelig fremtraadte Cuvier med et nyt System over de hvidblodige eller hvirvelløse Dyr som han støttede paa et rigt Forraad egne Opdagelser i *Anatomia comparata*, i hvilket Tag han, uden Twivl, er Nutidens største Mester. Dette sit nye System fremsætter han i *Tableau élémentaire*, som er oversat paa Dansk af Hr. Etatsraad Wad, og med nogle Forandringer i *Leçons d'anatomie comparée*, hvoraf Hr. Etatsraaden har indført en Oversigt af dette nyere System i sin Oversættelse af forstnævnte Værk. Da dette System, uagtet denne Oversættelse, er temmelig ubekjendt hos os, fremsættes her en fort Oversigt over samme, for saavidt det angaaer de lavere Dyrklasser.

I. Dyr med Kyghvirbler (*Animalia vertebrata*).

De sædvanlige fire Klasser.

II. Dyr uden Kyghvirbler (*A. invertebrata*)

1. med Blodkar.

5 Klasse Blæddyr (*Mollusca*) med jevn Kygmarv, uden artikulerede Ledemode.

6 Klasse. Orme (*Vermes*) med knudret Kygmarv, uden artikulerete Ledemode.

7 Klasse. Skorpdyr (*Crustacea*) med knudret Kygmarv og artikulerete Ledemode.

2. uden Blodkar.

8 Klasse. Insekter (*Insecta*) med knudret Kygmarv og artikulerete Ledemode.

9 Klasse. Plantedyr (Zoophyta) uden Rygmarv og uden artikulerede Ledemoder.

Bleddydrene staae med Nette i Spidsen for de hvirvellse Dyr formedelst deres fuldkommene Organisation, hvori nogle i visse Henseender nærme dem til de højere Klasser. I denne Klasse findes Dyr af en stærk Reproduktionskraft. Nogle ere blot bedækkede med en tyk Hud, som kaldes Kappe, andre (Skaldyr) have paa Kappen besæt et eller flere steenagtige Skaller. Følgende Schema viser, hvorledes disse Klasser inddeltes og de linneiske Slægter, der høre til hver Underafdeling.

Bleddyr.

Første Orden: Hovedfoddede (Cephalopoda), hvor vedt omgivet med Bevægelsesredskaber.

nøgne: Sepia; Skaldyr: Argonuata, Nautilus.

Anden Orden: Bugfoddede (Gasteropoda), paa Bugen en bred Muskel, som tjener til God.

nøgne: Clio, Scyllæa, Doris, Thetis, Limax, Aplysia &c.

Skaldyr: Chiton, Patella, og alle Skaldyr med spiralformige Skaller. Denne Orden udmerker sig ved sin Forplantelsesmaade, da den indeholder Hermaphroditer, som yngle ved gjensidig Parring.

Tredie Orden: Hovedløse (Acephala), uden særligt Hoved.

nøgne: Ascidia, Salpa, Pterotrachea, &c.

Skaldyr: alle de toskallede og steerskallede.

Denne Orden indeholder Hermaphroditer, som yngle uden Parring.

Orme.

Om denne Klasse har Cuvier været uvis, hvor han skulle hensætte den; thi i det nyere System lader han den udgøre en Klasse for sig selv, i Taøleau derimod henregner han den til Insekterne, med hvil Larver Ormene ogsaa have temmelig Lighed. Den inddeltes saaledes:

Første Orden: (Branchodela) med udvortes Næsdedrætsredskaber: Aphrodite, Terebella, Nereis, Serpula, Amphitrite, Dentalium.

Anden Orden: (Endobranchia) uden udvortes Næsdedrætsredskaber: Næs, Lumbricus, Hirudo, Planaria, Fasciola, Gordius.

Tredie Orden: Indvoldsorme (Intestina, Entozoa): Ascaris, Tenia &c.

Skorpdyr.

Denne Klasse hos Cuvier indeholder blot de to linneiske Slægter, Cancer og Monoculus, som de nyere Naturbeskrivere formedelst Arternes Mangfoldighed have deelt i en Mængde nye Slægter. (Taøleau regnes ogsaa Slægten Oniscus her til.) Disse Dyr adstille sig nojsom fra Insekterne ved deres Stikkelse, mange Fodder, Mangel af Forvandling, langere Levetid, Reproduktionstraf og udvortes Bygning.

Insekter;

Hertil henshores alle Linne's Insekter med Undtagelse af de under forrige Klasse anførte. Deres almindelig betjendte Fuddeling kan dersør her forbrigaades som oversigdig.

Plantedyr.

Denne Klasse indeholder (med Undtagelse af første Orden) Dyr, hvis hele Legeme bestaaer af en eensartet (homogen) Masse, hvorfra man kan forklare sig deres Beskaffenhed og de udmærkede Egenheder, der en Lid gjorde saa stor Opsigt: De har ikke forskjellige Sandser, ingen egentlige Organer for Ernæringen, hvilken synes at foregaae ved en Indsugning af hele Legemets Overflade, de formere sig tildeels ved Deelning og har tildeels saa sterk Reproduktionskraft, at hver enkelt Deel af et itustaaret Dyr bliver til et heelt Dyr. Inddelingen er følgende:

Første Orden: Pighudedde (Echinodermata) med et falkagtigt eller læreragtigt Dække: *Echinus*, *Asterias*, *Holothuria*, *Sipunculus*.

Anden Orden: Sønelder (Urticæmaris) med et geleegagtigt Dække: *Actinia*. *Medusa*.

Tredie Orden: De forskjellige Slægter af Koraller og Svampe (Corallia).

Fjerde Orden: Polypper (Polypi): *Hydra*, *Vorticella*, *Tubularia*.

Femte Orden: Infusionsdyr (Infusoria) meget smaae, svimmende i flydende Legemer.

Bor udmærkede Naturforster, D. F. Müller har gjort sig fortjent ved en Mængde Opdagelser i de hvidblodige Dyr's Klasser overhovedet, og isærdeles ved at opdage, ordne og beskrive en Mængde Infusionsdyr.

Andre have søgt at bringe dette System nærmere

mere til det linneiske ved at ordne det paa følgende Maade:

5te Klasse: Leddyr (Articulata) med tre Ordener
Insekter, Skorpdyr og Orme.

6te Klasse: Bløddyrs.

7de Klasse: Plantedyr.

Her udgjør altsaa de to første Ordener af 5te Klasse Linnés Insekter, og alle de øvrige Dyr af disse Klasser hans Orme.

Endelig opstillede Lamark sit System (Système des animaux sans vertébres. Paris 1801.), som snart blev det almindelige i Frankrig, efter hvilket ogsaa Gjenstandene i det Pariser Nationalmuseum ordnedes, og som for sin klare Orden ogsaa fortjener at kjendes af os. Følgende Schema viser Klasserne og Inddelingsgrundene:

Dyr uden Kyghvirbler, med hvidt Blod, uden sandt Skelet.

uden tydelige arteriose og vensse Kar med usædvanligt eller intet tydeligt Nervesystem.

uden Hoved eller noget
særligt Organ for Cir-
kulation og Sensa-
tion. Zoophyta.

med usædvanlige Organe
for Cirkulation og Sen-
sation, aande igennem
Pleuraubninger.

med Hjerte, arteriose og vensse Kar, Hjere-
ne eller Magmav og Nerver, aande igjen-
nem Gjeller, lægge Egg.

5te Klasse. Mollusca.
Bloddyr.

6te Klasse. Annularia.
Annelides.
Ringdyr.

7de Klasse. Crustacea.
Storpedyr.

8de Klasse. Araneaces.
Edderfopagtige Dyr.

9de Klasse. Insecta.
Insetter.

10de Klasse. Vermes.
Drine.

11de Klasse. Radiaria.
Strandsdyr.

12de Klasse. Polypa.
Høvper og Infusionsdyr.

Her folger et Par Ord om de enkelte Klasser til Oplysning af dette System. Bladdydrene ere de samme, som hos Cuvier, indbefatte altsaa tilslige Skaldydrene, hvilket er en Contradictio in terminis, som findes undgaaes ved at vælge et andet Navn. Ringdyrene betegnes som Dyr med et langstrakt, blædt, ringet men ikke med artikulerede Fedder forsynet Legeme. Ved anatomiske Undersøgelser besandtes nogle Dyr af Cuviers Orme-Klasse at have en langt fuldkommere Organisation end de andre. Hine blev under Navnet Ring-dyr (paa Franske Annelides) satte i denne Klasse. De usfuldkommere som Indvoldsormene staae under Navnet Vermes langt dybere i den røde Klasse. Dog er det ikke ganske afgjort, hvad der hører til hver af disse Klasser. Dog vil denne omrent indbefatte de to første Ordener af Cuviers Orme. Den syvende Klasse som tilstrækkelig adskiller sig fra Insekterne ved sin fuldkommere Organisation og Mangel af Forvandling, inddes les saaledes:

Første Orden: med Øjne paa Stilte (Malacostraca): den største Deel af Linnés Krebs.

Anden Orden: med fasthiddende Øjne:

a) bedækkede med et Skjeld: den største Deel af Linné's Monoculus.

b) bedækkede med flere overliggende Skjolde: de øvrige Krebs og Ensjer, Oniscus, Lepisma.

Den ottende Klasse adskiller sig ogsaa fra Insekterne ved Mangel paa Forvandling; de dertil hø-

rende Dyr have knudret Nygmarb, Øjne og artikulerede Fodder (for det meste flere end 6).

De inddeltes saaledes:

Første Orden: uden Følehorn:

med Kjeber: Scorpio, Aranea, Phalangium.

med Sugærer: Hydrachna, Acarus.

Anden Orden: med Følehorn:

med mange Fodder: Scolopendra, Julius.

med 6 Fodder: Pediculus, Podura.

Den niende Klasse, Insekterne adskille dem fra de andre ved deres Forvandling; de ligesom de forrige legge Eg, have i fuldkommen Tilstand Øjne paa Hovedet og sex artikulerede Fodder. Hertil høre alle Linnés vingede Insekter og af de uvingede Slægten Pulex.

Den tiende Klasse, Ormene formere sig ved Eg og Spirer, have et blødt Legeme, stærk Reproduktionskraft, ingen Forvandling, ingen Øjne, ingen artikulerede Fodder.

Straaldyrene kaldes saaledes, fordi der i deres Bygning findes en siraal: eller stjerneformig Figur, omrent ligesom hos mange Blomster, hvil Blade udbrede sig fra et Middelpunkt til alle Sider. De mangl Hoved, Øjne og artikulerede Fodder, have Reproduktionskraft, forplante sig ved Spirer og Eg, og aande igjennem vandsørende Kanaler.

Hertil hører som to førstildte Ordener de to første Ordener af Cuviers Plantedyr, ligesom de tre sidste Ordener af denne Klasse hos Cuvier udgjore Lamarks tolvte Klasse, der udmærke sig ved

Mangel af alle Organer undtagen dem, der høre til Ernæringen. Mange Dyr af denne Kлasse have ogsaa et straalest eller blomsterlignende Lægeme, og da mange Arter af dem i Selskab ere befestede til faste Stamme af Skifflse som Træer (Koraller), hvis Blomster de synes at forestille, har man ogsaa kaldt dem Plantedyr og Dyrplanter.

Til Læsernes Underholdning vil jeg endnu fremfætte en lille Prøve af et nyt tydsk System, som er udgangen fra en af Naturphilosophiens ivrigste Udbredere, den ogsaa for sin politiske Reformationshyst bekjendte Oken, forhen Professor i Jena. Infusionsdyrene falder han Element-dyr, hvorimod der intet kan være at indvende, naar man tager Hensyn til disse Dyrs Enkelthed. Nu have de gamle fire Elementer, Jord, Vand, Luft, Flid eller Lys igjen funden Naade for Naturphilosphernes Øjne, da der uden Twivl skal ligge store Hemmeligheder skjulte under dem. Alt-saa bør Elementdyrene, for hvilke han har skabt det tydse Navn "Mile", inddeltes i fire Ordener: Jordmile, Vandmile o. s. v., hver af disse igjen, i fire Familier (Gippschafsten) og hver af disse i fire Slægter. Følgende Tabel viser denne Klassification med de nystabte Navne for Ordenerne og Familierne for denne ene Kлasse:

	forste,	anden Orden
Familier	Gordmile (Wimmel)	Vandmile (Rudel)
	forste Wimmelwimmel (Kugeln)	Wimmelrudel (Bürsten)
	anden Rudelwimmel (Platten)	Rudelrudel (Pinsel)
	tredie Glimmelmimmel (Kreisel)	Glimmelerudel (Zangen)
	fjerde Franselwimmel (Walzen)	Franselrudel (Räder)
	tredie,	fjerde Orden
Familier	Lysmile (Glimmel)	Lysmile (Fransel)
	forste Wimmelglimmel (Duten)	Wimmelfransel (Dolden)
	anden Rudelglimmel (Beeren)	Rudelfransel (Röcher)
	tredie Glimmelflimmel (Glocken)	Glimmelerudel (Büsche)
	fjerde Franselflimmel (Echlänge)	Franselfransel (Halmen)

Jeg har lader være at oversætte disse nye Natura-
ne, da de som selv gjorte ere uoversættelige; og
jeg mener, at denne ene Klasse kan være nok til
en Prøve; fun dette kan endnu bemærkes, at ved
andre Klasser eller Orden er artages undertiden
andre Inddelingsgrunde: saaledes da Koraller,
ne ere Mineraldyr (Minenthiere) maae de afdeles
i Jordkoraller (Erdkorallen), Saltkoraller (Salz-

korallen), (Brenzkorallen, som svarer til de brændbare Mineralier) og Metalkoraller (Erzkorallen).

Forresten havde Prof. Øken visselig ikke behøvet, at stræbe saa meget efter Nyhed i Form og Udtryk, da hans Zoologie indeholder en saa rig Skat af nye Bemærkninger over enkelte Arters Bygning og andre Egenheder, som vist ingen anden Haandbog i dette Fag og af ikke større Omfang.

Om jeg endog skulde udsette mig for den Fare, af nogle af disse Blades Læsere ligeledes at dadles for Nyhedssyge, vover jeg dog at fremfætte et Par Ideer, om Systemet overhovedet, som ere faldne mig ind under Udarbeidelsen af denne lille Afhandling. Ved den store Mængde af Dyr, som høre til de Hvirvellose Klæsser, ere hidindtil Klæsserne blevne overordentlig store; saaledes findes i den 13de Udgave af Linnés System, over 10000 Insekter anførte i de sexvingede Ordener, som udgjøre de Nyheres Insekter; naar man hertil regner de siden opdagede, og den utsatte Skare, som findes i mindre undersøgte og paa Insekter vistnok overordentlig rige Lande i de varmere Jordstrøg, bliver denne Klasse uoverkuelig. Det samme er eller vil uden Twivl blive tilfældet med andre Klæsser f. E. Blæddydrene og andre Sødyr, som man først i de sidste Tider har begyndt at kjende noget til. Ligesom Planekyndige have opstillet Væxterne i naturlige Familier, der ofte afgive meget fra Systematikernes Inddelinger, kunde den store Mængde af hvidblo:

lige Dyr ogsaa opstilles i Familier, hvortil Naturen selv giver Anledning nok. Og om man vilde give disse Familier Navn af Klasser, kunne deres Rigdom paa Arter, og deres Forstjellighed lettelig hjemle denne Venxvnelse. Thi det er vist at de rødbladige Dyrs Klasser ikke ere meer forskjellige hverten i Stikkelse euer i de væsentlige Deles & Bgning (f. E. Mundens) og Venstanddele end de forskjellige Ordener af Insekter. Ligeledes ere de tre Ordener, som udgjøre Blod-dyrenes Klasser, mere forskjellige indbyrdes end de fire første Klasser: man forestille sig en Blæsfisk med sit saa tydelige Sandsesystem ved Siden af et hovedløst Bløddyr.

Ogsaa kunde det synes passende at afdele Dyrene i flere større Hovedafdelinger, hvoraf hver da vilde indeholde flere af de nuværende Klasser, saaledes kunde Dyr med egentlig Ekelret udgjøre een Hovedafdeling, Dyr med hvidt Blod og artikulerede Ledemøde en anden, Bloddyrene en tredie, og Dyr af en straalet Bgning en fjerde. Naar man nu forbigit de hidtil opstillede Klasser og i hver af hine større Afdelinger angav de naturlige Ordener, som hørte til dem, kunde man begevint anvise enhver ny Opdagelse eller ikke fuldkommen betjendt Gjenstand sin Plads enten i en af disse Ordener eller i Hovedklasserne imellem to Ordener, saaltænge indtil der fandtes et tilstrækkeligt Antal lignende til at danne en ny Orden.

Dog maa man ikke heraf slutte, at jeg anseer det gamle Billedet paa Naturen af en Trappe eller Røde, hvor det ene Trin eller Led følger efter det andet, fra det høieste til det nederste, for rigtigt.

Det fuldkomneste Billede paa Naturen vilde være et Træ, der udskyder sine Hovedgrene til alle Sider, og disse igjen mindre Grene til Højre og Venstre, op og ned o. s. f. Herved vilde en-

hver Gjenstand komme til at staae imellem flere andre, som den havde forskjellige Ligheder med, og dens Plads vilde bestemme dens hele Væsen. Men førend dette billedlige Træ lader sig fremstille, maatte Alt være opdaget og undersøgt.

Et andet Billedet paa Systemet, hvorved hver Gjenstand, der ikke var iblandt de ydersse i sin Klasse, vilde komme i Berøring med flere beslægtede, var naar man foreslalte sig Systemet, som et Net, hvor Knuderne betegnede Arterne, og de Traade, hvorved de forbindes med de omliggende, de Egenstabber, de have tilhældes med disse

Naturhistoriens gamle Hovedinddeling i Riger giver Unledning til endnu et andet Billedet, men af lignende Art med forrige. Naturhistorien og Systemet ere jo og det samme for Naturen, som Geographien for Jorden. For at fuldføre Ligheden mellem begge Videnskaber, funde man indtøre nogle Forandringer i Benevnelsene. Forsaavidt man nemlig falder Jorden med de Naturgjenstander, der findes paa den, Verden, vilde det være passende, at ombytte Navnet Naturrig med Verdensdeel. Naar man da, som man vel burde, regnede de flydende og de luftformige Materier med til Naturhistoriens Gjenstander, havde man ligesaavel her som i Geographien fem Verdensdele. Til Underafdelingerne leverer Geographien ligeledes bekvemme Navne: Klasser kunne blive til Riger, Ordener til Kredse, Familier til Provinser o. s. v. Som Der eller Øgrupper vise sig vidse isolerede Slægter, der afvige meget fra deres Klasses eller Riges almindelige Norm, og ved visse Egenheder nærme sig til ligesaadanne isolerede Slægter fra andre Riger: saaledes som Latu, Skildpadder, Knuffertiste; Vandsvin, Kasuar; Slinger, Myxine, Negensjen. Maaskee ville disse Der med Tiden forbindes deels indbyrdes og deels med de Ri-

ger, hvortil de nærmest grændse, naar vi faae opdaget de Mellemled, som endnu savnes. Næst meligviis vil det indre Afrika, da denne Verdensdeel fra gamle Tider har Ord for altid at frembringe noget Nyt, ogsaa i denne Henseende med Tiden berige vore Kundskaber, ligesom Nyholland i Ornithorhynchus har allerede leveret en Skabning, der synes at staae paa Grændsen af flere Diger.

Sammensigningen imellem begge Videnskaber funde let føres endnu videre: saaledes vil det ikke mangle paa et Terra incognita, da Naturkraæsterne, som Elektricitet, Magnetisme, de organiske Væsners Livskraæster o. s. v. i Henseende til deres indre Væsen vist endnu længe og rimeligvis evig ville blive uudgrænsete. En forgaardet Verdensdeel, Naturhistoriens Atlantis tilbyder sig ligeledes i den Mængde Forsteninger og fossile Levninger af for største Dele ubekjendte Skabninger, der findes adspredte over hele Jorden og paa visse Steder samlede i uhyre Lag. De siberiske Mammutts, som findes med Kjød, Hud og Haar, synes at ligge nær ved Grændsen imellem den forgaardede og den endnu tilværende Dyrverden. Endelig giver denne Maade, at betragte Naturen paa, Anledning at fremstille Systemet i Korter, hvorved det bliver let at overskue Overgangene fra en Art, Slægt o. s. v. til andre. Forfærdigelsen af saadanne Korter vilde være et Arbeide som vilde fortjene sin Ophavsmann Tak hos enhver Elske af Naturhistorien. Dog kan de speciellere Korter naturligvis ikke være een Mands Arbeide. Hvis altsaa denne Idee fandt Bisald, var det usædligt om Flere, der hver for sig besadde udmarket Kundskab til enkelte Grene af dette vidtløftige Fag, forenede dem om, at dele dette Arbeide imellem dem.

- Demittenderne fra Ribe Skole ere iaa:**
- 1) Carl Emil Dollner, Son af Justitsraad Dollner i København.
 - 2) Søren Møller Tranberg, Son af Justitsraad Tranberg paa Belmark.
 - 3) Siegfried Kristian Frederik Hjort, Son af afdøde Bisshop Hjort.
 - 4) Frederik Storm, Son af afdøde Tolder Storm i Helsingbroe.
-

Examen begynder den 3te August, og holdes i denne Ordens:

	Formiddag	Eftermiddag.
Torsdag den 3 ^{te} August	Skriftlige Prøver:	
Fredag den 1 ^{ste} Sepibr.	Dansk Stil. Latin Stil.	
Løverdag den 2 ^{den} Septbr.	Mundtlige Prøver:	
Mandag — 4 ^{de}	Graæst.	
Tirsdag — 5 ^{te}	Geographie.	
Onsdag — 6 ^{te}	Naturhistorie	Egypt
Torsdag — 7 ^{de}	Historie.	
Fredag — 8 ^{de}	Mathematik.	
Løverdag — 9 ^{de}	Latin.	
Mandag — 11 ^{te}	Latin.	Hebraïs
Onsdag — 13 ^{de}	Religion.	
Torsdag — 14 ^{de}	Dansk.	
	Fransz.	

Den os anbefaede Ungdoms Forældre og Parterende, saavel som andre Skolens Velvindere, inddbydes herved til at overvære Examen og den Høitidelighed, hvormed den flittig Løverdagen den 1ste September, om Eftermiddagen kl. 3.